Jm
3706

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-305811-p0001-5

Na. 5. D.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-305811-p0002-1

פירוש על ישעיהו ז׳ פסוק י״ד
בשנת תצ״ה לפ״ק

Caluœrii explicatio Ieſ. VII. 14.
iudaicogermanice.
CIↃIↃCCXXXV.

הנה העלמה הרה וגו׳ זיך· איינה יונגפֿרויא האט עמפפֿאנגן· אונ׳ איז גבערנד איינן זון· אונ׳ זיא ווערט נענן זיין נאמן עמנואל· מיט אונז גאט:

דיזר פסוק זאגט דייטליך· דט דיזא מאה המשיח זאלט אייני רייני און בפלעקטי יונג פֿרויא זיין:

שאלה א׳

ווערט דען דורך דאט ווארט העלמה אייני ווארי· רייני· און בפלעקטי, יונג פֿרויא פֿר טטאנדן:

תשובה· יוא: דען דיז ווארט אם אלר נאך דריקליכטטן אייני און בירירטי יונגפֿרויא דייטיט אונ׳ לייכנט· דען עש קומט הער פֿון עלם· וועלכט הייזט פֿר טלוטן· פֿר טטעקט אונ׳ פֿר בורגן זיין· נעמליך פֿון אלר מאנליכן געזעלשאפֿט אונ׳ בירורונג· דא

הער אויך האקרא קיין בעסר ווארט· דא
מיט און ברירטי יונגפֿרויאן צו בדייטן· האט
פֿירן קענן· אלז דאס ווארט עלמה· וויא
דאן אויך אן אלן איבריגן ארטן דער מקרא·
אלז דא זיין בראשית כ״ד מ״ג· שמות ב׳ ח׳·
תהלים ס״ח כ״ו· שיר השירים א׳ ג׳ ובסימן
ו׳ ח׳· דיז ווארט איני און ברירטי יונג
פֿרויא בדייטיט: משלי ל׳ י״ט· דא אגור
זאגט· שלשה המה וגו׳ דרייא דינג זיין
מיר צו וואונדרליך· אונ׳ דאס פֿירטי וויז
איך ניט· נעמליך דרך גבר בעלמה· אל
זא זייא אויך דער וועג דער איה ברעכרין·
דא בדייטיט דאס ווארט עלמה גלייכר גשטאלט
איני יונגפֿרויא· דען עס ווערט אלדא אן
גדייטיט· עס זייא איין וואונדרבארט דינג· זוא
וואולדט איין פֿרטרויטר איה אמן איינר פֿרעמרן
און גטרויטן יונגפֿרויא נאך גיט· אונ׳ זיך אן דיא
זעלביגי האנגט· אלז אויך ווען איין גטרויטט איה
ווייב דער גלייכן טוט אן איינם איר ניט געגעבנן
יונגלינג: אונ׳ גוויז· וויא קאן איני אנדרי ווייבס
פרזון· אלז איני יונגפֿרויא· אין דער נבואה
ישעיה פֿר שטאנדן ווערדן· רצין· דער
קיניג ארם· אונ׳ פקח· דער קיניג ישראל·

צוגן הרויף ווידר ירושלים · ווידר זיא צו
שטרייטן · יוא יהודה אונטר זיך צו טיילן ·
אונ׳ צום קיניג דארין צו מאכן דען זון טבאל :
דא בעבטי דעם הויז דוד דאט הערצן · אונ׳
דאט הערצן זיינט פֿולקט · ווין דיא ביים
אים וואלד בעבן פֿום ווינד · דא שפראך
יהוה צום ישעיה · צא נא לקראת אחז וגו׳
גיא הינאויט ענטגעגן אחז · אונ׳ שפריך
צו אים · היט דיך · אונ׳ זייא שטיל · פֿירכט
דיך ניט · אונ׳ דיין הערצן ווערדי ניט וייך
פֿור דען ביידן שווענצן דער רויכנדן ברענדי
וגו׳ · זוא שפריכט דער הער יהוה · עט
ווערט ניט בשטיאן · אונ׳ ווערט ניט זיין :
צור פֿר זיכרונג זולכר פֿרהייזונג זאלט קיניג
אחז איין צייכן פֿורדרן פֿון דעם הערן זיינם
גאט : העמק שאלה · או הגבה למעלה ·
ער נידריג דייני ביט · אדר ערהעב דיך
אין דיא היך · דאט אינז · ביט איין צייכן
ענטוועדר הימר נידרן אויף ערדן · אדר אובן
אים הימל : אלז אבר אחז וואלט צייכן
ניט פֿורדרן וואלט · דא שפראך ישעיה
הנביא · לכן יתן יהוה הוא וגו׳ דרום ווערט
געבן דער הער זעלבשט אייך איין צייכן ·

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-305811-p0005-7

הנה העלמה הרה· זיך· אייני עלמה· אייני
יונגפרויא· אונ׳ לוואר העלמה· מיט דעם
ה״א הידיעה· מיט דעם ה״א וועלכש עס
וואס זונדרבארט אויס דריקט· נעמליך דיא
זונדרבארי יונגפרויא· וועלכי בייא מיר
און בפלעקטן יונג פרויטאפט זאל זיין דיא
מוטר דעש עמנואל· הנה זיך· גיב אכט·
מערק עס וואול· דיזי יונגפרויא האט עם
פפאנגן· זיא איז שוואנגר וגו׳· כי בטרם
וגו׳ דען איה ווערט וויזן דער קנאב צו פר
ווערפן דאש בייז· אונ׳ ער וועלן דאש גוט·
ווערט פרלאזן ווערדן דאש לאנד· פור
וועלכם דיך עקלט פור דעם אן גזיכט זיינר
ביידן קיניגי: אויש אן גלוגנם איז
קלאר· דש הקב״ה זיך זעלבר אין דיזן
האנדל גמישט· אונ׳ דאש בעבנדי הערץ
דעש קיניגליכן הויזש דוד· אונ׳ דעש פולקש
יהודה· דורך אין זונדרליך אות אונ׳ וואונדר
צייכן· וועלכש דער גרוש יהוה זעלבשט
געבן וואלט· האב מעכטיגליך שטערקן אונ׳
אויף ריכטן וואלן: דאש צייכן אבר זאלט
דיז זיין: הנה זיך· טוא דיא אויגן אויף·
מערק עס וואול· אלז אייני הוך וויכטיגי זאך.

הנה

הנה זיך · איינע העלמה האט עמפפאנגן ·
אונ' איז שוואנגר וגו' · וואן דיזע העלמה
גייהלט ווער געוועזן עט וואן איינע יונגע ווייבס
פרזון · וויא דיא יהודים וואלן · אונ' זיא
ווער דורך אורדנטליכן לויף דער נאטור · אונ'
בלירונג איינס מאנס שוואנגר ווארדן · אונ'
העט איינן זון גבורן · וואס ווער דאס
זונדרליך · אונ' וואס פור איין אות אונ'
וואונדר צייכן ווער דאס געוועזן · ענט ווערר
היאר גירן אויך ערדן · אדר גאר דארט
אובן אין דעם הימל · דא פון דוך יהוה
זעלבר זא פיל וועזן דורך דען נביא אמכט ·
אונ' זאגט · ער וואלי זעלבסט איין צייכן
געבן: להפך · דא דיז קינד · דיזר
עמנואל · דער גאט מיט אונז · זאלט אויס
איינר ריינן יונגפרויא · אהן צוטון איינס
מאנס גבורן ווערדן · דאס וואר פרייליך
איין גרוס גוואלטיג אות אונ' וואונדר צייכן ·
וועלכס ניאמנד · אלז דער גרוס העד אונ'
יהוה געבן קונט: אונ' זאגר דעט וועגן ·
וויל דאס שבט פון יהודה ניט זאלט ענט
ווענדט ווערדן · (בראשית מ"ט) · ביז דיז
קינד אונ' עמנואל מיט דעם קיניגליכן שטאם
דוד

דוד גבורן ווער: זוא וואר אליט
דרייאן דער קיניגי צו ארם אונ' ישראל· דאט
הויז דוד אונ' יהודה זאאט ירושלים אויט צו
רוטן· אונ' איין נייאן קיניג· נאך אירם
גפאלן איין צו זעצן· פר געבנט: עמנואל·
דאט קינד דער יונגפרויא· דער שילה·
אוזט פור דעם גענצליכן חורבן אונ' פר
שטירונג ירושלים אונ' דעש יודישן פולקש הער
גיאן אונ' קומן· יוא דיז קינד אוזט זיין אויש
דעם געשלעכט יהודה אונ' הויז דוד· דרום
וואר עש אום זונשט· דש דאש הערץ דעש
הויזש דוד· אונ' דעש הויזש זיינש פולקש·
בעבטי· וויא דיא ביימי אים וואלדבעבן פום
ווינד· דא היאז עש· וויא דער נביא קורץ
היאר אויך (בסימן ח' י') יוכלט· עצו עצה
וגו' בשליזט איינן ראט· אונ' ער ווערט
צר שטרייאט ווערדן· רעדיט איין ווארט·
אונ' עש ווערט ניט בשטיאן· וויל עמנואל·
גאט מיט אונז איז:

שאלה ב'

רעדיט דען דיזר פסוק· וועלכר צעלט אן גצוגן
איז· פון דעם משיח:

תשובה·

תשובה׃ פון וועם זאגט׃ דאס קינד׃
פון דעם גרעדיט ווערט׃ הייסט אול איז
יוא דער עמנואל׃ ווער איז אבר דער
זעלבי אנדרש אלז דער משיח׃ ג ווייליך׃
עס גהירט דיזס קינד נוך צו דאס פריירן
גטרייא ביטעיה ט׳׃ כי ילד ילד לנו וגו׳
וויל איין קינד איז גבורן אונז׃ איין זון
איז גגעבן אונז וגו׳׃ ווער איז אבר דיז
קינד׃ אול ווער איז דיזר זון׃ דאריבר דער
נביא אלזוא פרונוקט אול יוכלט׃ עס ברייט
עס התרגום׃ ווען ער צו דען נאאן׃ דא
איט דאס קינד אול דער זון דא זעלבשט פון
דעם נביא בנאאט ווערט׃ דט עס הייסט
ואונדר בואר וגו׳ הינצו זעצט׃ משיחא׃
דעס פריד ווערט אויט גברייטיט ווערדן צו
אונזרן צייטן׃ אול אוב טון דיא
יהודים אעהרן טיילט דען פסוק יטעיה אויף
דען קיניג חזקיהו ציהן וואלן׃ זוא איז דוך
קלאר אויט אלכים ב ט״ז ב׳ אול סיאן י״ח
ב׳׃ דט חזקיהו טון גבורן וואר׃ איה זיין
פאטר אחז קיניג ווארד׃ וויא קונט דען
דעם אחז׃ אלז ער טון אין דער רעגירונג
אלז איין קיניג טטונד׃ זיין זון חזקיהו׃ אלז

איין

איין זולכש קינד· וועלכש נוך זאלט דעם
אחז גבורן· אונ אים צום צייכן גגעבן
ווערדן· דורך ישעיה הנביא פֿור גשטעלט·
אונ אלז צו קינפֿטיג פֿרהייזן ווערדן· דאן
חזקיהו וואר יוא דא צו מאל צום ווענינגטן שון
ט' שנה אלט: זא ווידרלעגט אויך זולכש
יודישי גריכֿט פֿון חזקיהו רבי שלמה איבר
ישעיה ז'· דעש גלייכן דאש במדבר רבא·
דאן אוב דאש זעלבי צוואר דיזן פסוק אויף
גערן אויף דען חזקיהו דייטן וואלן· זא
ווירד עש דוך אויש צוואנג דער ווארהייט
גדרונגן· (דען וואש דער נביא היאר אונ
אין דען אן הענגנדן סימנים ווייזאגט· זיך
גאר ניט אויף חזקיהו המלך שיקט)· דיזי
נבואה דעם משיח ניט גאנץ אב צו שפרעכן:
עש קומט צו דיזם אלס הין צו· דש בראש'
ג' ט"ו דער משיח (דען דער משיח אליין
קאן דער העלישן שלאנגן (השטן)· וועלכר
זיך אין דיא שלאנג פֿרשטעקט· אונ דיא
ערשטן מענשן בטרוגן האט· דען קופֿף צר
טרעטן)· דיזר משיח· זאג איך· ווערט
אלדא גנענט זרע האשה דער זאם איינש
וייבש: ווארום איין וייבש זאם· אונ
ניט

ניט איינט מאנט זאם· וויל נעמליך המשיח
ניט זאלט אויט דעם זאמן אדר גבליט איינט
מאנט· זונדרן איינר וייבט פרזון אהן מאן·
גבורן ווערדן· אונ׳ אלזוא ניט איינט מאנט·
זונדרן יונג פֿרויאן זון זיין: עט פפֿלעגט
היא העט גלוגן לו ווערדן· וואט פֿון דעם
שילה ביים איינר אנדרן גלעגנהייט איז אן
גפֿירט ווארדן· ניט אינדר דאט מ׳ נסתם
אין דער איטי דעט ווארטט העלמה ביטעיה
ט׳ י״ד: און ליהט אויך היא העט דאט פֿר
טלוסיני טור אם היכל יחזקאל· דא דורך
ניא אאנד מלז דער העט גימן זאל· בסימן
א״ר ב׳: אבר איך וויל דיז אלהיאר ניט טרייבן·
גיאהרט איז דיז גוויז· דט אויך נאך דער ראבינן
איינונג· איין סוד (גהייאני׳) פֿון דעם משיח אין
דעם לו גטלוסינן מ׳ ביט׳ פֿר בורגן ליגי: דיז
מוז איך היין לו טון· זאלט דער העט משיח
דאט מענטליך גטלעכֿט פֿון זינד אונ׳ און
רייניגקייט ער לוזן· זוא מוזט ער זעלבר
ניט זינדליך זיין· זונסט העט עט גהייזן·
ארלט היילף דיר זעלבסט: גלייך וויא נון
דער כהן גרול· ווען ער וואלט דאט פֿולק
איט גאט אויט זינן· זוא מוזט ער זיך לו
פֿור

פֿור באדן אונ׳ רייניגן · אונ׳ גלייך וויא דיא
אפפֿר לעמר מוזטן אהן טאדל זיין · אלזוא
מוזט אויך דער כהן הגדול אונ׳ לאם גאטש ·
וועלכֿש דער וועלט זינד טראגן זאלט · אהן
פֿעהל אונ׳ טאדל זיין : ער מוזט אלזוא ניט
גלייך אנדרן בני אדם · דיא ער לייזן
זאלט · מויט זינדליכֿם זאמן גזייגט ווערדן ·
אונ׳ זייני מוטר מוזט אין ניט אין זינדן עם
פפֿאנגן (תהלים נ״א) · זונדרן ער מוזט אין
דער היכֿשטן רייניגקייט · אין איינר און
ברירטן יונגפֿרויא · דורך איבר שאטונג
דעש רוח הקודש עמפפֿאנגן אונ׳
גבורן ווערדן :

****

בשורה טובה על פי המבשר מתתיהו

סימן א׳ פסוק י״ח וגו׳:

דיא גבורט ישוע המשיח איז אויך דיזי
וויז גשעהן · אלז מרים זייני מוטר דעם
יוסף פֿרשפרוכן וואר · איה ער זיא היים
הוליטי · ערפֿאנד זיכש · דש זיא שוואנגר
וואר פֿום רוח הקודש: יט יוסף אבר ·
איר מאן · וואר פֿרום · אונ׳ וואלט זיא ניט
אין שאנד ברינגן · ניימרט ער גדאכט זיא
הייםליך צו פֿרלאזן: כ דא ער אבר אלזוא
גדאכטי · זיך · דא ערשין אים איין ענגל
גאטש אים טרוים · אונ׳ שפראך · יוסף דוא
זון דוד · שייא דיך ניט דיא מרים · דיין
וייב · צו דיר צו נעהמן · דען דאש · וואש
אין איר עמפפֿאנגן איז · דאש איז פֿון דעם
רוח הקודש: כא אונ׳ זיא ווערט איינן
זון גווינן · וועלכם דוא זאלשט רופֿן זיינן
נאמן ישוע · דען ער ווירד ער רעטן זיין פֿולק
פֿון אירן זינדן: כב דאש איז אבר אליש
גשעהן · דאמיט ערפֿילט ווירדי דאש · זוא
דער יהוה דורך דען נביא גזאגט האט ·
(בישעיה ז׳ י״ד) · דער דא שפריכט: כג
זיך · אייני יונגפֿרויא ווערט שוואנגר זיין ·
אונ׳

אונ׳ ווערט איינן זון גבערן · אונ׳ זיא ווערדן
זיינן נאמן הייזן עמנואל · דאש איז פֿר
טייטשט · גאט מיט אונז : כד אלז נון
יוסף פֿום שלאף אויף וואכֿטי · דא טעט ער
אלזוא · וויא אים דער ענגל דעש הערן
בפֿולן האטי · אונ׳ ער נאהם זיין וויב
(מרים) צו אים : כה אונ׳ ער ער
קענטי זיא ניט · ביז זיא אירן
ערשטן זון גבארי · אונ׳ ער
נענטי זיינן נאמן
ישוע :

Im 3706
S

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-305811-p0015-3

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-305811-p0016-8

פירוש על ישעידהו ז׳ פסוק י״ד
בשנת תצ״ה לפ״ק
Caluœrii explicatio Ies. VII. 14.
iudaicogermanice.
CIↃIↃCCXXXV.

הנה העלמה הרה וגו׳ זיך· איינה
יונגפֿרויא האט עמפפֿאנגן· אונ׳ איז גבערנד
איינן זון· אונ׳ זיא ווערט נענן זיין נאמן
עמנואל· מיט אונז גאט:

דיזר פסוק זאגט דייטליך· דש דיזא אמה
האטיח זאלט איינע ריינע און בפֿלעקטי יונג
פֿרויא זיין:

שאלה א׳

ווערט דען דורך דאט ווארט העלמה איינע
ווארי· רייני· און בפֿלעקטי, יונג פֿרויא
פֿר שטאנדן:

תשובה· יאה: דען דיז ווארט אם אלר
נאך דריקליכסטן איינע און בירטי יונגפֿרויא
דייטיט אונ׳ לייכנט· דען עט קואט הער
פֿון עלם· ווערכע הייזט פֿר טלאשן· פֿר
שטעקט אונ׳ פֿר בורגן זיין· נעמליך פֿון
אלר אמנליכן געזעלשאפֿט אונ׳ בירונג· דא

):(הער

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-305811-p0017-4